

Dromen van het buitenleven

18de-eeuws familieportret door Gerard Hoet voor het Haags Historisch Museum

‘Geestig, kunstig en natuurlyk’ en ‘een lust om te zien’, schreef de 18de-eeuwse kunstenaar Johan van Gool bewonderend over het grote portret van de Haagse familie Quarles door Gerard Hoet. Sinds kort is het weer te zien in Den Haag, niet ver van de woning waar het een kleine 300 jaar geleden hing. Dit portret van een vooraanstaande familie is een representatief voorbeeld van de grote familieportretten uit de eerste helft van de 18de eeuw, dat als vanzelfsprekend in de collectie van het Haags Historisch Museum past.

Op het schilderij zijn de Haagse jurist Pieter Quarles (1677-1741), zijn vrouw Cornelia Splinter van Loenersloot (1677-1750) en hun zonen Willem en Lodewijk geportretteerd. De naam van de man met de geschoten konijnen is onbekend. De familie kon worden geïdentificeerd aan de hand van de opmerkelijk gevormde buitenplaats op de achtergrond.¹ Het lang verdwenen Vrijburg aan de Voorburgse Broeksloot werd in 1724 door Pieter Quarles aangekocht. Het dankt zijn imposante voorkomen aan de bouwinspanningen van de Waalse veldprediker François de Cupif de la Berandière. Hij voorzag het huis in 1646 van zijn trapgevels en liet de voornamen hoektorens plaatsen, waarmee het huis enige adellijke allure kreeg.² Aan de hand van de geschatte leeftijd van de beide jongens en de kledingsnit dateert men het doek rond 1727/28, wat betekent dat het tot de late artistieke prestaties van Gerard Hoet (1648-1733) kan worden gerekend.

EEN CHAIZETJE MET EEN KLEIN PAERTJE

Toen vaststond welke familie hier was voorgesteld, werd ook duidelijk dat dit het portret is dat Van Gool in 1751 heeft beschreven.³ Dankzij deze vermelding is bekend dat het schilderij in de stadswoning van de familie Quarles in de Haagse Lange Houtstraat hing. Daar zal men op koude, winterse dagen soms naar het schilderij hebben gekeken in een verlangen naar de lente en de daarmee samenhangende start van het buitenleven. Dat zij op Vrijburg volop van de zomer genoten, is op de voorstelling goed te zien. Er is net gejaagd, gezien de jachtbuit en het gezadeld paard

Portret van de familie Quarles

Gerard Hoet

ca. 1727/28. Olieverf op doek, 103,5 x 156,5 cm

Bijdrage: € 35.000 uit het BankGiro Loterij Aankoopfonds

HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Het *Portret van de familie Quarles* is aangekocht

met steun van de Vereniging Rembrandt dankzij haar BankGiro

Loterij Aankoopfonds

in de bosschage. Mogelijk zijn beide zonen mee geweest in hun met een pony ingespannen rijtuigje (of zoals Van Gool schreef: ‘in een Chaizetje met een klein Paertje bespannen’).

Zo’n tachtig procent van de Hollandse elite bezat een buitenplaats om daar de zomer te beleven. Het bezit van buitenplaatsen komt in Holland, Zeeland en Utrecht vanaf 1620 goed op gang. Rijke Amsterdamse kooplieden spelen hierbij een leidende rol, al doet dit fenomeen zich rond vele andere Hollandse steden ook voor. In Den Haag kende iedereen de stadhoudelijke buitens Honselersdijk, Huis ter Nieuburch (Rijswijk) en Huis ten Bosch. Tegelijkertijd bezaten talrijke leden van de bestuurlijke elite, adel, diplomaten en ondernemers ook buitenplaatsen in Wassenaar, Voorburg, het Westland en Rijswijk. De buitens – die toen en ook

Het huis van jonkheer Quarles bij Voorburg
Paulus Constantijn la Fargue
1757. Pen en penseel in bruin,
269 x 347 mm
RIJKSMUSEUM,
AMSTERDAM

nu nog vaak samenhangen met grootgrondbezit – waren voor hun eigenaren zowel een rustig renderende investering als een aangename verblijfplaats. Daar genoot men ieder jaar een zomer lang van geurende planten, bloemen, verse groenten en fruit, jaagde men en hield men gezellige ontvangsten.

met een plattegrond in de vorm van een menselijk lichaam. De aanleg van een spoortracé in 1868 ontnam dit ontwerp voorgoed zijn benen. Enkele jaren daarvoor had Guillaume Groen van Prinsterer de sloop van dit prachtige monument weten te voorkomen.

Dat geluk was Vrijburg niet gegund. De buitenplaats zou nog tot 1785 in de familie blijven en aan het einde van de 18de eeuw worden gesloopt. Daarmee raakte Voorburg een van zijn mooiste buitenplaatsen voorgoed kwijt♦

René W.Chr. Dessing
Kunsthistoricus en directeur van Stichting Kastelen,
historische Buitenplaatsen & Landgoederen (skBL)

Meer weten over historische buitenplaatsen?
Zie www.skbl.nl

Noten

1. De buitenplaats en de geportretteerden zijn geïdentificeerd door Laurens Schoemaker van het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis.
2. Voor meer informatie over Vrijburg: K. van der Leer, 'Het oude 'Huis te Vrijburg' aan de Broeksloot', *Historisch Voorburg* 18 (2012), pp. 4-37.
3. J. van Gool, *De nieuwe schouburg der Nederlandsche kunstschilders en schilderessen*, dl. II, Den Haag 1751, pp. 417-418.

BUITENS BIJ VOORBURG

Net als langs de Vecht, de Oude, Nieuwe en Kromme Rijn, de oevers van meren en trekvaarten, werden de waterwegen bij Voorburg ook benut voor de aanleg van talrijke buitens. Daarmee konden boten vol reisbagage voor een lang verblijf de buitens makkelijk bereiken. Bovendien was het aanwezige water essentieel voor de parken en (moes)tuinen op de buitenplaatsen. In Voorburg is de buitenplaats Hofwijck bewaard gebleven. Hier langs de Vliet bouwde Constantijn Huygens in 1639-42, gebruikmakend van Italiaanse architectuurprincipes, zijn gedroomde buitenplaats